

Poklon Iva Đurića Narodnom muzeju

NARODNI MUZEJ CRNE GORE
ATELJE DADO

— Miodrag Đurić DADO —

“Mi se smeškamo zbog očiglednih deformacija, mi osećamo mučninu zbog nečeg stravičnog i čudovišnog, ali nas... istovremeno prožima svojevrsno osećanje jeze, besprimerne teskobe, suočeni sa činjenicom da se svet više ne kreće svojim uobičajenim tokom i da nismo u stanju da mu nađemo odgovarajuće uporište”. (Volfgang Kajzer)*

Slike Dada Đurića prezentuju se u Ateljeu DADO zahvaljujući njegovom unuku, simpatičnom vragolanu, školarcu Ivu Đuriću. Poklon *Narodnom muzeju* koji čine dva *Autoportreta sa Stafilokokom* («Autoportrait au Staphylocoque»), četiri slike *Ivova škola* («Ecole d'Ivo») i slika *Crkvenjak* («Le Sacristain») doživljavam kao izuzetan altruistički gest ukazan Muzeju, ali i crnogorskim ljubiteljima umjetnosti kojima je omogućeno da uživaju u svijetu Dadovih čudesnih čarolija i živih fantazija. Ovaj legat predstavlja značajan doprinos crnogorskoj kulturi koja je ove godine u znaku Miodraga Dada Đurića, umjetnika koji je našu likovnu scenu učinio dijelom neprolaznih vrijednosti svjetske umjetnosti 20. i 21. vijeka, umjetnika koji predstavlja Crnu Goru na njenom prvom samostalnom prezentovanju na Venecijanskom bijenalu.

Na ovim, kao i drugim Dadovim slikama, suočavamo se sa fantazmima jedne sintetizovane simbolike u kojoj tražimo dublja, skrivena značenja. Međutim, ono što dovodi u dubinsku vezu ove radove predstavlja smijeh pomješan sa tjeskobom, ono groteskno u njemu što čulno, duševno i duhovno pomjera ka nadčulnom i izvanljudskom. Čak i razigrani, nemirni i naivno-fantastični svijet koji nastanjuje Ivovo djetinjstvo postao je dio zahuktalog točka jedne pomjerene stvarnosti. Đaci, školska zgrada i njen inventar, igračke, predstavljeni kao narušen i haotičan red stvari, povezani su sa nepoznicama jednog krhkog svijeta koji u dječijoj mašti dobija irealne dimenzije. Djeca u igri, u školi, vragolani i knjiški moljci definisani karikiranim izrazima lica reflektuju čitav kaleidoskop osjećanja: veselost, naivnost, nježnost, prgavost, pakost... Njihova tijela sa deformacijama infantilne jednostavnosti, lebde u jednom izdvojenom «limbu», u jednoj vanvremenskoj i vanprostornoj praznini. Komično-tragične predstave nastale u dječijim snovima i snoviđenjima, i u umjetnikovim subjektivnim doživljajima, spajaju se u košmarne vizije uklupčanih i nagomilanih formi nastalih u ponorima Dadovog svijeta snova, svijeta koji *ne diktira strah od smrti, nego strah od života*. Ekspresivnim, vrtoglavim i neobuzdanim plavim i crvenim linearnim mrežama, sa suptilnim rozim, žutim i zelenim, nezavisnim ili formalno ograničenim površinama, Dado realizuje slike (na drvenoj podlozi), u kojima harmonija, ravnoteža, sklad i jasni prostorni reperi formiraju kompozicije na kojima iz bjeline empirijskog prostora, koji ističe čistotu između prisutnosti i odsutnosti, između početka i završetka života i svijeta, izranjaju vertikalne, ritmalne, figuralno-apstraktne aglomeracije.

Perspektivu grotesknog nalazimo i na *Autoportretima sa Satfilokokom*, bojama apliciranim na "satenskim" reklamnim posterima *Beautes des villes (Ljepote gradova)*. Nepoznate osobe koje se široko osmjehuju na posteru postale su dio Dadovog novog lica, u kojemu je teško razlučiti njegove samoidentifikacione osobenosti od njegove virtualne «prasilike». Nevidljiva stanja svog psihofizičkog bitka Dado, na sebi svojstven način, izražava podsmjehom, ironijom, humorom kojima daje smisaonu dimenziju vizuelnim projekcijama svojih neobuzdanih fantazmagorija. Brauverovski iskežen lik ili onaj sa reklamnim osmjehom dominiraju na ovim autoportretima koji se kao svjetlost pomalaju iz tame, ispunjeni i okruženi formama apstraktnih i nadrealnih sadržaja, Dadovim repertoarom sa kepecima, đavolcima, beštijama, kostima, otkinutim udovima... koji vode sopstvenu igru, *beskrajnu igru sa apsurdom*.

Pored slika koje svojim sadržajem determinišu intimnu priču, u legatu se našao i rad *Crkvenjak*. Iz kolorističkog vrtloga «mumificiranog, larvastog» tijela pomalja se «tužni» lik crkvenjaka, čiju oniroantičku dimenziju možemo tražiti u rezignaciji, tjeskobi i umoru pred demonologijom jednog uznemirenog i otuđenog života.

Zahvaljujući Ivu Đuriću *Narodni muzej Crne Gore* i crnogorska likovna baština obogaćeni su novim djelima Dada Đurića koja sa već postojećim fondom ovog umjetnika u Muzeju omogućavaju da neposredno upoznamo bogatstvo izraza i kreativnu virtuoznost ovog genijalnog umjetnika.

Ljiljana Zeković
istoričar umjetnosti

Cetinje, avgust 2009.

* Wolfgang Kajzer, *Groteskno u slikarstvu i pesništvu*, Svetovi, Novi Sad, 2004, str. 37.

“*Ivova škola 1*“, 2002.
akrilik na drvetu, 240x105 cm

"Ivova škola 2", 2004. - 2006. |
ulje na drvetu, 239x106 cm

"Ivova škola", 2004.

diptih sa oslikanim vratima
ulje na drvetu, 180x115 cm

"Ivova škola 3", 2003.

ulje na drvetu, 239x106 cm

"We smile at obvious deformities, we feel nausea over something monstrous and gruesome, but ... at the same time we are imbued with consternation, unparalleled anxiety, while facing the fact that the world is no longer moving in the usual direction and that we are unable to find a suitable foothold for it". (Wolfgang Kayser)*

Dado Đurić's paintings are presented at the DADO Atelier thanks to his grandson, an engaging scamp, schoolboy Ivo Đurić. The gift made to the *National Museum*, comprising two *Self-portraits with Staphylocoque* ("Autoportrait au Staphylocoque"), four paintings *Ivo's School* ("Ecole d'Ivo") and *The Sacristan* ("Le Sacristain"), is seen as an exceptional altruistic deed towards the Museum, but also towards Montenegrin art lovers who have been given a chance to relish the world of Dado's miraculous magic and live fantasies. The gift is a significant contribution to the Montenegrin culture, marked this year by Miodrag Dado Đurić, the artist who has made our fine art scene a part of intransigent values of world art of the 20th and 21st centuries and who is representing Montenegro in its first independent participation in the Venetian Biennial.

In these, as well as Dado's other paintings, we face the phantasms of synthesised symbolism in which we search for more profound, hidden meanings. However, what creates a profound link between these works is laughter blended with anxiety, the grotesque in it that shifts the sensual, mental and spiritual to the supra-sensual and supra-human. Even the playful, mischievous and naively fantastic world inhabiting Ivo's childhood has become part of the running wheel of a shifted reality. Schoolchildren, the school and its inventory, toys, presented as a disrupted and chaotic order, have been connected with the unknown of a fragile world which in children's imagination gains unreal dimensions. Children at play, at school, scamps and bookworms defined by caricatured facial expressions reflect a whole kaleidoscope of feelings: gaiety, naivety, tenderness, temper, malice... Their bodies with deformities of infantile simplicity float in a separated "limbo", in a timeless and spaceless void. Comic and tragic representations born in children's dreams and illusions and in the artist's subjective experiences, blend in nightmarish visions of coiled and piled up forms created in the chasms of Dado's world of dreams, the world which *doesn't dictate fear of death, but fear of life*. Through expressive, vertiginous and unbridled blue and red linear networks, with subtle, independent or formally limited pink, yellow and green patches, (on a wooden surface) Dado creates paintings where harmony, balance and clear spatial reference points form compositions in which vertical, rhythmical, figural and abstract agglomerates emerge from the white of an empirical space accentuating the purity between presence and absence, between the beginning and the end of life and the world.

The perspective of the grotesque is also found in the *Self-portraits with Staphylocoque*, with colours applied on the “satin” advertising posters *The Beauties of Towns* (*Beautes des villes*). Unknown persons who smile broadly in the poster have become part of Dado’s new face in which it is hard to distinguish his self-identifying traits from his virtual “proto-image”. In his own way, Dado expresses the invisible states of his psycho-physical being with mockery, irony and humour to which he gives a dimension of sense through visual projections of his unbridled phantasmagoria. A Brouwerian, grinning face or the one with advertising smile dominate these self-portraits which emerge from the dark like light, filled with and surrounded by forms of abstract and surreal content: Dado’s repertoire of dwarfs, imps, beasts, bones, cut-off limbs... which have their own play, an *eternal play with the absurd*.

Apart from paintings whose content determines an intimate story, the gift contains the painting *The Sacristan*. From the colouristic whirlpool of a “mummified, grub-like” body emerges the “forlorn” image of the Sacristan, whose oneiromantic dimension may be looked for in resignation, anxiety and fatigue at the demonology of a disturbed and alienated life.

Thanks to Ivo Đurić, the *National Museum of Montenegro* and the Montenegrin fine art heritage have been enriched with the new works of art by Dado Đurić, which, together with the existing collection of his works in the Museum, enable us in a direct contact to become acquainted with the rich expression and creative virtuosity of this artistic genius.

Ljiljana Zeković
art historian

Cetinje, August 2009

* Wolfgang Kajzer, *Groteskno u slikarstvu i pesništvu* (Wolfgang Kayser, *The Grotesque in Art and Literature*) (quotation translated by the translator of the text), Svetovi, Novi Sad, 2004, 37.

*"Autoportret sa
Stafilokokom 2", 2007.*
ulje na tekstu, 209x159 cm

"Crkvenjak", 2003- 2007.
ulje na drvetu, 203x83 cm

beautés d'après

14 avril

14 avril

"Autoportret sa Stafilokokom 1", 2007.
ulje na tektilu, 212x159 cm